

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

«Затверджую»

Ректор СНАУ

академік НААН України

В.І. Ладика

« 12 » 2019 р.

ХВОРОБИ ПТАХІВ

ПРОГРАМА

навчальної дисципліни

підготовки бакалаврів

спеціальності 212 «Ветеринарна гігієна, санітарія та експертиза»

(Шифр дисципліни за ОПП ПП 65)

2019 рік

Розроблено та внесено: кафедрою вірусології, патанатомії та хвороб птиці ім. проф. І.І. Панікара факультету ветеринарної медицини Сумського національного аграрного університету.

Розробники програми: Зон Г.А. зав. кафедри, к.вет.н., професор, Решетило О.І. доцент кафедри, к вет.н., доцент, доцент, Ю.В. Байдевлятова к. вет. н, доцент.

РЕЦЕНЗЕНТИ: **Ребенко Г.І.** к. вет. н., доцент кафедри епізоотології і паразитології;

Петров Р.В., д. вет. н., професор кафедри ветсанекспертизи, мікробіології, зоогігієни та безпеки і якості продуктів тваринництва

Науменко В.І., начальник протиепізоотичного відділу головного управління ветеринарної медицини в Сумській області

На засіданні навчально-методичної ради факультету ветеринарної медицини

4. 11. 2019 р., протокол № 2

На засіданні методичної ради СНАУ, «9»__12__2019 р., протокол №_3__

Рекомендовано до затвердження за спеціальністю 212 «Ветеринарна гігієна, санітарія та експертиза»

Вченою радою СНАУ «23»____12____2019 р., протокол №_6_

ВСТУП

Програма вивчення навчальної дисципліни «Хвороби птахів» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів спеціальності 212 «Ветеринарна гігієна, санітарія та експертиза».

Предметом вивчення навчальної дисципліни є: вивчення будови організму птиці, основних ветеринарно-санітарних вимог до утримання та годівлі птиці, діагностики, клінічних ознак, методів боротьби та профілактики хвороб птиці вірусної, бактеріальної, грибкової етіології та внутрішніх незаразних захворювань.

Міждисциплінарна зв'язки:

№ п/п	Перелік дисциплін, які забезпечують вивчення даної дисципліни у межах програми	Період вивчення, курс/семестр	Кафедра	
1	Анатомія с.г.тварин	1/2 – 2/3	Анатомії нормальної та патологічної фізіології тварин	

№ п/п	Перелік дисциплін, вивчення яких базується на знанні даної дисципліни у межах програми	Період вивчення, курс/семестр	Кафедра	
1	Фізіологія, патфізіологія	2/3,4	Анатомії нормальної та патологічної фізіології тварин	
2	Епізоотологія	2/4	Епізоотології і паразитології	
3	Клінічна діагностика	3/5,6	Терапії, фармакології та клінічної діагностики	

4	Патологічна анатомія	3/6 – 4/7	Вірусології, патоанатомії та хвороб птиці	
5	Хірургія	4/7,8	Хірургії	
6	Внутрішні хвороби тварин	3/5,6 – 4/7,8	Терапії, фармакології та клінічної діагностики	

Програма навчальної дисципліни складається з таких змістових модулів:

1. Особливості анатомії та фізіології птиці.
2. Птахівництво як галузь. Стан і перспективи розвитку.
3. Вірусні хвороби птиці
4. Хвороби птиці бактеріальної та мікозної етіології
5. Внутрішні незаразні хвороби птиці
6. Хвороби ембріонів, декоративної та дикої птиці

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни є: формування спеціальних знань щодо біологічних особливостей птиці, системи її утримання, годівлі, етології, етіології хвороб та шляхів їх розповсюдження, а також методів профілактики боротьби з ними.

Завдання: надати студентам теоретичні знання та практичні навички з утримання годівлі, сучасних методів діагностики, профілактики та боротьби з хворобами птиці, які знадобляться у майбутній роботі.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

знати:

- особливості анатомо-фізіологічної будови організму птиці, технології утримання та годівлі різних вікових груп, видів і порід птиці; методи діагностики лікування і профілактики основних вірусних бактеріальних, паразитарних та незаразних хвороб птиці різних видів; діагностувати і профілакувати хвороби ембріонів.

вміти:

- проводити оцінку зоогігієнічного стану приміщень, відбирати біологічний та патматеріал для лабораторних досліджень, проводити діагностичні дослідження щодо інфекційних та неінфекційних захворювань, профілакувати основні хвороби різної етіології, надавати лікарську допомогу різним віковим групам птиці, діагностувати патології ембріонів.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 75 годин кредитів ECTS. 2,5.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Особливості анатомії та фізіології птиці

Тема 1. *Анатомічна будова птиці різних видів.* Шкіра і шкіряний покрив. Кістки скелету; мускулатура птиці; органи кровообігу; лімфатична система; органи дихання; органи травлення; сечостатева система, залози внутрішньої секреції, нервова система, органи почуттів. Ембріональний розвиток птиці (на прикладі домашньої курки). Біологія живлення та дихання зародків сільськогосподарської птиці. Причини смертності ембріонів за періодами інкубації. Особливості анатомічної будови організму птиці, які зв'язані зі здібністю до польоту. Вивчення особливостей анатомічної будови птиці різних видів на прикладі розтину трупів птиці.

Тема 2. *Фізіологія та етологія птиці.* Дихання птиці. Травлення, обмін речовин і енергії, фізіологія розмноження птиці, сечоутворення, фізіологія аналізаторів. Основи інкубації. Технологія інкубації яєць, особливості параметрів мікроклімату при інкубації яєць різних видів та порід птиці. Вимоги до якості інкубаційних яєць сучасних кросів сільськогосподарської птиці. Зв'язок якості яєць з виводимістю. Шляхи підвищення виводимості інкубаційних яєць. Методи біологічного контролю в інкубації. Патологоанатомічний аналіз і встановлення причин смертності ембріонів. Ознайомлення з основами інкубації на прикладі інкубаційного курячого яйця.

Змістовий модуль 2. Птахівництво як галузь. Стан і перспективи розвитку

Тема 3. *Санітарно-гігієнічні вимоги до птахівничих господарств і ферм.* Роль галузі птахівництва в забезпеченні країни продовольством. Основні положення техніки безпеки та охорони праці в промисловому птахівництві. Санітарно-гігієнічні вимоги до птахівничих господарств різної потужності та технологічного напрямку. Санітарно-гігієнічні вимоги до утримання молодняку і дорослої птиці різних видів. Профілактичні ветеринарно-санітарні заходи на виробничих зонах в птахогосподарствах різного технологічного напрямку. Ветеринарно-санітарні заходи, що проводяться в цехах з переробки птиці та виробництва продукції птахівництва.

Тема 4. *Контроль мікроклімату, дезінфекційні, санаційні заходи в птахогосподарствах.* Методика контролю мікроклімату приміщень для утримання різновікової птиці. Технологія підготовки виробничих приміщень птахофабрик ("сервіс-період"). Дезінфекційні заходи на птахогосподарствах. Технологія проведення дезінвазії, дезакаризації та дератизації в промисловому птахівництві. Санація, іонізація та дезодорація повітря

виробничих об'єктів птахофабрик. Контроль зоогігієнічних параметрів на об'єктах птахофабрик.

Ветеринарно-санітарні аспекти видалення, транспортування, переробки та використання в землеробстві пташиного посліду. Ветеринарно-санітарні аспекти технології очищення, знезараження та дезодорації стічних вод птахопідприємств. Опанування методик визначення параметрів мікроклімату приміщень для утримання птиці.

Тема 5. Технологічні і санітарно-гігієнічні аспекти годівлі птиці різних видів та вікових груп. Особливості годівлі молодняка і дорослої птиці різних видів. Контроль якості кормів та води: мікологічні, токсикологічні та бактеріологічні дослідження. Проведення мікологічних, токсикологічних та бактеріологічних досліджень проб кормів у лабораторних умовах.

Тема 6. Стреси та їх профілактика у птахівництві. Вплив стресів на продуктивність, імунобіологічну реактивність організму птиці. Методи виявлення стресів, напрямки профілактики стресових ситуацій в птахівництві. Імуносупресія птиці та її вплив на продуктивність. Шляхи подолання імунодефіциту при проведенні специфічної профілактики вірусних захворювань птиці.

Змістовий модуль 3. Вірусні хвороби птиці

Тема 7. Особливо небезпечні вірусні хвороби птиці. Хвороба Ньюкасла: етіологія, діагностика, профілактика; грип птиці: етіологія, діагностика, профілактика, заходи боротьби; інфекційний бронхіт: етіологія, діагностика, профілактика; інфекційний ларинготрахеїт: етіологія, діагностика, профілактика; хвороба Гамборо: етіологія, діагностика, профілактика. Вивчення правил відбору патматеріалу для вірусологічних досліджень. Програми вакцинопрофілактики в птахівництві; вакцинації та контроль за розвитком поствакцинального імунітету. Схеми вакцинацій проти основних вірусних хвороб. Серологічні реакції, які використовуються для контролю імунітету та інтерпретація їх результатів.

Тема 8. Вірози птиці. Хвороба Марека, лейкози птиці: етіологія, діагностика, профілактика; віспа птиці: етіологія, форми хвороби, діагностика, профілактика; інфекційна анемія: етіологія, діагностика, профілактика; інфекційний енцефаломієліт: етіологія, діагностика, профілактика; реовірусна інфекція: етіологія, діагностика, профілактика; синдром зниження несучості: етіологія, клініка, діагностика, профілактика. Засвоєння методів сучасної лабораторної діагностики вірозів.

Тема 9. Вірусні хвороби водоплавної птиці. Вірусний ентерит гусей: етіологія, клініка, діагностика, профілактика; вірусний гепатит каченят: етіологія, клініка, діагностика, профілактика. Засвоєння методів лабораторної діагностики вірусних хвороб водоплавної птиці.

Змістовий модуль 4. Хвороби птиці бактеріальної та мікозної етіології

Тема 10. Основні бактеріози птиці. Сальмонельоз, пулороз-тиф, ешерихіоз (колібактеріоз), пастерельоз, псевдомоноз, клостридіози, стафілококоз; респіраторний мікоплазмоз, орнітоз, гемафільоз, орнітобактеріоз, туберкульоз: етіологія, клінічний прояв, діагностика, лікування, профілактика. Сучасні хіміотерапевтичні речовини в технології птахівництва. Застосування пробіотиків, пребіотиків та еубіотиків в промисловому птахівництві.

Тема 11. Основні мікози та мікотоксикози птиці: Спектр патогенного впливу патогенних грибів та їх токсинів на організм птиці; аспергильоз, кандидамікоз, фавус (етіологія, клінічний прояв, діагностика, профілактика); мікотоксикози: афлатоксикоз, Т-2 токсикоз та інші трихотоценові мікотоксикози, охратоксикоз, зеараленонтоксикоз (етіологія, клінічний прояв, діагностика, профілактика). Ознайомлення з мікроскопічною діагностикою мікозів, виготовлення препарату для мікроскопії з культури гриба *Aspergillus*.

Тема 12. Основні паразитози птиці. Протозоози, гельмінтози, арахно-ентомози (етіологія, клінічний прояв, діагностика, профілактика). Опанування методів діагностики основних паразитозів птиці. Основні схеми лікувально-профілактичних обробок при промисловому вирощуванні бройлерів.

Змістовий модуль 5. Внутрішні незаразні хвороби птиці

Тема 13. Органна патологія. Патологія шкіри та її похідних; патологія органів дихання і серцево-судинної системи; патологія органів травлення та опорно-рухливої системи; патологія печінки; патології систем організму: патологія репродуктивної системи. Ознайомлення з методами діагностики органної патології.

Тема 14. Патологічні стани птиці, що пов'язані з нестачею вітамінів, макро- і мікроелементів, амінокислот та токсикози. Гіповітамінози (діагностика, профілактика), гіпомакроелементози, гіпомікроелементози (діагностика, лікування, профілактика); патологічні стани, що пов'язані з нестачею амінокислот; токсикози різної етіології (діагностика, профілактика). Диференційна діагностика основних хвороб птиці заразної та незаразної етіології. Ознайомлення з методиками діагностики патологічних станів птиці, що пов'язані з нестачею вітамінів, макро- і мікроелементів, амінокислот; вивчення методик діагностики токсикозів різного походження.

Змістовий модуль 6. Хвороби ембріонів, декоративної та дикої птиці

Тема 15. Хвороби ембріонів. Лабораторна діагностика хвороб ембріонів заразної та незаразної етіології різних видів птиці. Вивчення методів діагностики хвороб ембріонів різних видів птиці.

Тема 16. Хвороби декоративної та дикої птиці. Хвороби незаразної етіології. Хвороби, що спричиняються вірусами та бактеріями. Хвороби, що

викликають найпростіші та гельмінти. Основні заразні і незаразні хвороби декоративної та дикої птиці. Засвоєння основних клінічних ознак, патологоанатомічних змін та методів лабораторної діагностики при хворобах декоративної та дикої птиці.

3. Рекомендована література

- 1.Березовський А.В. / Хвороби птиці.: Навчальний посібник. /А.В.Березовський, В.В.Герман, Т.І.Фотіна, Г.А.Фотіна – К.: ТОВ «ДіА», 2012. – 328 с.
2. Зон Г.А. Патологічна анатомія паразитарних хвороб тварин. Навчальне видання / Г.А.Зон – Суми, «Джерело» - 2005. – 226 с.
3. Патологоанатомічний розтин трупів тварин: навчальний посібник / Г.А.Зон, М.В.Скрипка, Л.Б.Івановська – видання друге, доповнене, Суми – ВВП «Мрія – 1» ТОВ. – 2012. – 244 с.

4. Форма підсумкового контролю успішності навчання - залік

5. Засоби діагностики успішності навчання тести, письмова контрольна робота, усна відповідь.

ПЕРЕДМОВА

В умовах інтенсивного ведення птахівництва обмежені природні інстинкти та потреби птиці. Оточуюче середовище при промисловому вирощуванні та експлуатації птиці різко відрізняється від природних умов в поєднанні з інтенсивною однотиповою експлуатацією, часто виникаючими стресами, умовами які призводять до зниження природної резистентності організму птиці. Концентрація значного поголів'я птиці на обмежених територіях закономірно привело до нових взаємовідносин між організмом птиці та оточуючою мікрофлорою. З'явилося багато нових або атипових форм захворювань птиці.

Зміст дисципліни “Хвороби птиці” визначається структурно-логічним зв'язком з іншими дисциплінами, зокрема епізоотологією та інфекційними хворобами тварин, внутрішніми незаразними хворобами, хірургією, фармакологією, клінічною фармакологією, зоогігієною.

Мета: формування спеціальних знань щодо біологічних особливостей птиці, системи її утримання, годівлі, етології, етіології хвороб та шляхів їх розповсюдження, а також методів профілактики боротьби з ними.

Завдання: надати студентам теоретичні знання та практичні навички з утримання годівлі, сучасних методів діагностики, профілактики та боротьби з хворобами птиці, які знадобляться у майбутній роботі.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

знати:

- особливості анатомо-фізіологічної будови організму птиці, технології утримання та годівлі різних вікових груп, видів і порід птиці; методи діагностики лікування і профілактики основних вірусних бактеріальних, паразитарних та незаразних хвороб птиці різних видів; діагностувати і профілакувати хвороби ембріонів.

вміти:

- проводити оцінку зоогігієнічного стану приміщень, відбирати біологічний та патматеріал для лабораторних досліджень, проводити діагностичні дослідження щодо інфекційних та неінфекційних захворювань, профілакувати основні хвороби різної етіології, надавати лікарську допомогу різним віковим групам птиці, діагностувати патології ембріонів.

Для вивчення дисципліни «Хвороби птиці» базовим навчальним планом підготовки бакалаврів напряму 6.110101 «Ветеринарна медицина» відведено 150 год, у тому числі 30 год – лабораторних занять.

Підсумковою формою контрольних заходів є складання заліку.

Орієнтовна структура змісту навчальної дисципліни та орієнтовний розподіл навчального часу, годин.

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин			
	Усього	л	лаб	с.р
1	2	3	4	5
Модуль 1. Існування птиці в умовах індустріального птахівництва				
<i>Змістовий модуль 1. Особливості анатомії та фізіології птиці</i>				
Тема 1. Анатомічна будова птиці різних видів.	6	-	2	4
Тема 2. Фізіологія та етологія птиці. Основи інкубації.	6	-	2	4
Разом за змістовим модулем 1.	12	-	4	8
<i>Змістовий модуль 2. Птахівництво як галузь. Стан і перспективи розвитку</i>				
Тема 3. Санітарно-гігієнічні вимоги до птахівничих господарств і ферм.	22	-	2	20
Тема 4. Контроль мікроклімату, дезінфекційні, санаційні заходи в птахогосподарствах.	20	-	-	20
Тема 5. Технологічні і санітарно-гігієнічні аспекти годівлі птиці різних видів та вікових груп.	12	-	2	10
Тема 6. Стреси та їх профілактика у птахівництві.	2	-	2	-
Разом за змістовим модулем 2	56	-	6	50
<i>Змістовий модуль 3. Вірусні хвороби птиці</i>				
Тема 7. Особливо небезпечні вірусні хвороби птиці.	16	-	2	14
Тема 8. Вірози птиці	8	-	2	6

Тема 9. Вірусні хвороби водоплавної птиці	2	-	2	-
Разом за змістовим модулем 3	26	-	10	20
Усього годин	94	-	16	78
Модуль 2. Інфекційні хвороби птиці не вірусної етіології, незаразні хвороби; хвороби ембріонів та декоративної птиці				
Змістовий модуль 4. Хвороби птиці бактеріальної та мікозної етіології				
Тема 10. Основні бактеріози птиці.	12	-	2	10
Тема 11. Основні мікози та мікотоксикози птиці	6	-	2	4
Тема 12. Основні паразитози птиці.	6	-	2	4
Разом за змістовим модулем	24	-	6	18
Змістовий модуль 5. Внутрішні незаразні хвороби птиці				
Тема 13. Органна патологія.	6	-	2	4
Тема 14. Патологічні стани птиці, що пов'язані з нестачею вітамінів, макро- і мікроелементів, амінокислот; токсикози.	6	-	2	4
Разом за змістовим модулем 5	12	-	4	8
Змістовий модуль 6. Хвороби ембріонів, декоративної та дикої птиці				
Тема 15. Хвороби ембріонів.	10	-	2	8
Тема 16. Хвороби декоративної та дикої птиці.	10	-	2	8
Разом за змістовим модулем 6	20	-	4	16
Усього годин	56	-	14	42
Усього годин за семестр	150	-	30	120

Орієнтовний перелік тем лабораторних занять

Тема 1. Вивчення особливостей анатомічної будови птиці різних видів на прикладі розтину трупів птиці.

Вивчити та засвоїти особливості анатомічної будови птиці різних видів на прикладі розтину трупів птиці.

Тема 2. Вивчення особливостей фізіології та етології птиці. Ознайомлення з основами інкубації на прикладі інкубаційного курячого яйця. Поведінка різних видів птиці.

Ознайомитись та засвоїти методи вилову й фіксації птахів. Вивчити методику дослідження внутрішніх органів птаха. Навчитись визначати температуру й число дихальних рухів у птаха. Навчитись визначати наявність яйця в яйцепроводі й стан внутрішніх органів черевної порожнини в несучок

Тема 3. Опанування основних положень техніки безпеки та охорони праці в промисловому птахівництві. Засвоєння санітарно-гігієнічних вимог до птахогосподарств і ферм.

Ознайомитись з санітарно-гігієнічними вимогами до птахівничих господарств різної потужності та технологічного напрямку. Ознайомитись з санітарно-гігієнічними вимогами до утримання молодняку і дорослої птиці різних видів. Засвоїти профілактичні ветеринарно-санітарні заходи, що проводяться на виробничих зонах в птахогосподарствах різного технологічного напрямку.

Тема 4. Ознайомлення з особливостями технології годівлі птиці різних видів та методами контролю якості кормів та води.

Засвоїти особливості годівлі молодняка птиці різних видів. Засвоїти особливості годівлі дорослої птиці різних видів. Опанувати методи мікологічних, токсикологічних та бактеріологічних досліджень проб кормів у лабораторних умовах.

Тема 5. Ознайомлення з визначенням впливу стресів на продуктивність та імунобіологічну реактивність організму птиці. Дослідження стресів у птахівництві.

Ознайомитись та навчитись визначати вплив стресів на продуктивність та імунобіологічну реактивність організму птиці. Навчитись розробляти схеми профілактичних заходів при стресах.

Тема 6. Опанування методів лабораторної діагностики особливо небезпечних вірусних хвороб птиці, методів боротьби та профілактики. Засвоєння основних програм вакцинопрофілактики вірозів та методи контролю поствакцинального імунітету в промисловому птахівництві.

Вивчити правила відбору, консервування, транспортування патологічного матеріалу для лабораторних досліджень. Діагностика, профілактика, заходи боротьби з хворобою Ньюкасла, грипом птиці, інфекційним бронхітом, інфекційним ларинготрахеїтом, хворобою Гамборо.

Тема 7. Вивчення етіології, клініки та методів профілактики вірозів. Засвоєння методів сучасної лабораторної діагностики вірозів птиці.

Етіологія, діагностика, профілактика, заходи боротьби з хворобою Марека та іншими лейкозами птиці; віспою птиці, синдромом зниження несучості (СЗН-76). Засвоїти методи сучасної лабораторної діагностики вірозів.

Тема 8. Вивчення етіології, клініки та методів профілактики вірусних хвороб водоплавної птиці. Засвоєння методів лабораторної діагностики вірусних хвороб водоплавної птиці.

Етіологія, діагностика, профілактика, заходи боротьби з вірусним ентеритом гусей, вірусним гепатитом каченят, вірусним ентеритом качок. Засвоїти методи лабораторної діагностики вірусних хвороб водоплавної птиці.

Тема 9. Засвоєння методів лабораторної діагностики, заходів профілактики і боротьби з основними бактеріозами птиці.

Сальмонельоз, пулороз-тиф; колібактеріоз (ешерихіоз); пастерельоз; псевдомоноз, стафілококоз. Клостридіози, туберкульоз.

Тема 10. Опанування методів лабораторної діагностики мікозів і мікотоксикозів птиці. Ознайомлення з мікроскопічною діагностикою мікозів, методом виготовлення препарату для мікроскопії з культури гриба *Aspergillus*.

Вивчити спектр патогенного впливу патогенних грибів та їх токсинів на організм птиці. Засвоїти методи лабораторної діагностики аспергільозу, кандидамікозу, фавусу; афлатоксикозу, Т-2 токсикозу, охратоксикозу, зеараленонтоксикозу. Ознайомитись з мікроскопічною діагностикою мікозів,

методами виготовлення препарату для мікроскопії з культури гриба *Aspergillus*.

Тема 11. Вивчення етіології, клініки та методів профілактики основних паразитозів птиці. Опанування методів діагностики основних паразитозів птиці.

Протозоози. Гельмінтози. Арахно-ентомози. Опанування методів діагностики основних паразитозів птиці.

Тема 12. Вивчення основних патологічних станів птиці, що пов'язані з негативним впливом факторів незаразної етіології. Ознайомлення з методами діагностики органної патології.

Патологія шкіри та її похідних. Патологія органів дихання. Патологія органів травлення. Патологія опорно-рухливого апарату. Ознайомлення з методами діагностики органної патології.

Тема 13. Ознайомлення з методиками діагностики патологічних станів птиці, що пов'язані з нестачею вітамінів, макро- і мікроелементів, амінокислот; вивчення методик діагностики токсикозів різного походження.

Гіповітамінози. Гіпомікроелементози. Ферментопатії. Ознайомлення з методиками діагностики патологічних станів птиці, що пов'язані з нестачею вітамінів, макро- і мікроелементів, амінокислот; вивчення методик діагностики токсикозів різного походження.

Тема 14. Вивчення методів діагностики хвороб ембріонів різних видів птиці.

Хвороби інфекційного походження. Хвороби незаразної етіології. Порушення технології інкубації та її наслідки. Вивчення методів діагностики хвороб ембріонів різних видів птиці

Тема 15. Засвоєння основних клінічних ознак, патологоанатомічних змін та методів лабораторної діагностики при хворобах декоративної та дикої птиці.

Хвороби незаразної етіології. Хвороби, що спричиняються вірусами та бактеріями. Хвороби, що викликають найпростіші та гельмінти. Засвоєння основних клінічних ознак, патологоанатомічних змін та методів лабораторної діагностики при хворобах декоративної та дикої птиці.

Орієнтовний перелік тем для самостійної роботи

Модуль 1. Існування птиці в умовах індустріального птахівництва

Змістовий модуль 1. Особливості анатомії та фізіології птиці

Тема 1. *Анатомічна будова птиці різних видів.* Ембріональний розвиток птиці (на прикладі домашньої курки). Біологія живлення та дихання зародків сільськогосподарської птиці. Причини смертності ембріонів за періодами інкубації.

Тема 2. *Фізіологія та етологія птиці.* Основи інкубації. Технологія інкубації яєць, особливості параметрів мікроклімату при інкубації яєць різних видів та порід птиці. Вимоги до якості інкубаційних яєць сучасних кросів сільськогосподарської птиці. Зв'язок якості яєць з виводимістю. Шляхи підвищення виводимості інкубаційних яєць. Методи біологічного контролю в інкубації. Патологоанатомічний аналіз і встановлення причин смертності ембріонів.

Змістовий модуль 2. Птахівництво як галузь. Стан і перспективи розвитку

Тема 3. *Санітарно-гігієнічні вимоги до птахівничих господарств і ферм.* Санітарно-гігієнічні вимоги до утримання молодняку і дорослої птиці різних видів. Профілактичні ветеринарно-санітарні заходи на виробничих зонах в птахогосподарствах різного технологічного напрямку. Ветеринарно-санітарні заходи, що проводяться в цехах з переробки птиці та виробництва продукції птахівництва.

Тема 4. *Контроль мікроклімату, дезінфекційні, санаційні заходи в птахогосподарствах.* Методика контролю мікроклімату приміщень для утримання різновікової птиці. Технологія підготовки виробничих приміщень птахофабрик ("сервіс-період"). Дезінфекційні заходи на птахогосподарствах. Технологія проведення дезінвазії, дезакаризації та дератизації в промисловому птахівництві. Санація, іонізація та дезодорація повітря виробничих об'єктів птахофабрик. Контроль зоогігієнічних параметрів на об'єктах птахофабрик. Ветеринарно-санітарні аспекти видалення, транспортування, переробки та використання в землеробстві пташиного посліду. Ветеринарно-санітарні аспекти технології очищення, знезараження та дезодорації стічних вод птахопідприємств. Опанування методик визначення параметрів мікроклімату приміщень для утримання птиці.

Тема 5. *Технологічні і санітарно-гігієнічні аспекти годівлі птиці різних видів та вікових груп.* Контроль якості кормів та води: мікологічні, токсикологічні та бактеріологічні дослідження.

Змістовий модуль 3. Вірусні хвороби птиці

Тема 6. *Особливо небезпечні вірусні хвороби птиці.* Програми вакцинопрофілактики в птахівництві; вакцинації та контроль за розвитком поствакцинального імунітету. Схеми вакцинацій проти основних вірусних хвороб. Серологічні реакції, які використовуються для контролю імунітету та інтерпретація їх результатів.

Тема 7. *Вірози птиці.* Засвоєння методів сучасної лабораторної діагностики вірусів.

Модуль 2. Інфекційні хвороби птиці невірусної етіології; незаразні хвороби; хвороби ембріонів та декоративної птиці

Змістовий модуль 4. Хвороби птиці бактеріальної та мікозної етіології

Тема 8. Основні бактеріози птиці. Сучасні хіміотерапевтичні речовини в технології птахівництва. Застосування пробіотиків, пребіотиків та еубіотиків в промисловому птахівництві.

Тема 9. Основні мікози та мікотоксикози птиці: Спектр патогенного впливу патогенних грибів та їх токсинів на організм птиці; аспергильоз, кандидамікоз, фавус (етіологія, клінічний прояв, діагностика, профілактика); мікотоксикози: афлатоксикоз, Т-2 токсикоз та інші трихотоценовімікотоксикози, охратоксикоз, зеараленонтоксикоз (етіологія, клінічний прояв, діагностика, профілактика). Ознайомлення з мікроскопічною діагностикою мікозів, виготовлення препарату для мікроскопії з культури гриба *Aspergillus*.

Тема 10. Основні паразитози птиці. Основні схеми лікувально-профілактичних обробок при промисловому вирощуванні бройлерів.

Змістовий модуль 5. Внутрішні незаразні хвороби птиці

Тема 11. Органна патологія. Патологія печінки; патології систем організму: патологія репродуктивної системи. Ознайомлення з методами діагностики органної патології.

Тема 12. Патологічні стани птиці, що пов'язані з нестачею вітамінів, макро- і мікроелементів, амінокислот та токсикози. Диференційна діагностика основних хвороб птиці заразної та незаразної етіології. Ознайомлення з методиками діагностики патологічних станів птиці, що пов'язані з нестачею вітамінів, макро- і мікроелементів, амінокислот; вивчення методик діагностики токсикозів різного походження.

Змістовий модуль 6. Хвороби ембріонів, декоративної та дикої птиці

Тема 13. Хвороби ембріонів. Вивчення методів діагностики хвороб ембріонів різних видів птиці.

Тема 14. Хвороби декоративної та дикої птиці. Основні заразні і незаразні хвороби декоративної та дикої птиці. Засвоєння основних клінічних ознак, патологоанатомічних змін та методів лабораторної діагностики при хворобах декоративної та дикої птиці.

Схема орієнтовного розподілу балів за модулями навчальної дисципліни.

Форма контролю – залік

Поточне тестування та самостійна робота													Разом за модулі та СРС	Атестація	Сума
Модуль 1 – 35 балів							Модуль 2 - 35 балів								
Зм. модуль 1				Зм. мод.2			Зм.м 3	Зм.мод 4		Зм.мод 5		Зм.мод 6			
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	T13			
4	4	4	4	4	4	4	7	7	7	7	7	7	85 (70+15)	15	100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	Зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов’язковим повторним вивченням дисципліни

Список рекомендованої літератури

- 1.Березовський А.В. / Хвороби птиці.: Навчальний посібник. /А.В.Березовський, В.В.Герман, Т.І.Фотіна, Г.А.Фотіна – К.: ТОВ «ДіА», 2012. – 328 с.
2. Зон Г.А. Патологічна анатомія паразитарних хвороб тварин. Навчальне видання / Г.А.Зон – Суми, «Джерело» - 2005. – 226 с.
3. Патологоанатомічний розтин трупів тварин: навчальний посібник / Г.А.Зон, М.В.Скрипка, Л.Б.Івановська – видання друге, доповнене, Суми – ВВП «Мрія – 1» ТОВ. – 2012. – 244 с.

Байдевятова Юлія Володимирівна

Зон Григорій Анатолійович

Решетило Олександр Іванович

ХВОРОБИ ПТАХІВ

ПРОГРАМА

навчальної дисципліни

підготовки бакалаврів

спеціальності 212 «Ветеринарна гігієна, санітарія та експертиза»

(Шифр дисципліни за ОПП ПП 65)

Суми, РВВ, Сумський національний аграрний університет, вул.
Герасима Кондратьєва, 160

Підписано до друку: _____ 2019 р. Формат А5: Гарнітура Times New Roman

Тираж: 20 примірників

Замовлення

Ум. друк. арк. 0,45